

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 228/03-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Daniela Švábyho a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Štefana Ogurčáka na neverejnom zasadnutí 23. marca 2004 prerokoval prijatú sťažnosť D. W. – DAFI SLOVAKIA, Č., zastúpenej advokátom JUDr. M. S., Advokátska kancelária, Č., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Skalica v konaní vedenom pod sp. zn. Cb 11/01 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Skalica v konaní vedenom pod sp. zn. Cb 11/01 **p o r u š i l** právo D. W. – DAFI SLOVAKIA, aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. D. W. – DAFI SLOVAKIA **p r i z n á v a** primerané finančné zadost'učinenie v sume 15 000 Sk (slovom pätnásťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Skalica povinný jej vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. D. W. – DAFI SLOVAKIA priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 16 040 Sk (slovom šesťnásťtisícštyridsať slovenských korún), ktorú je Okresný súd Skalica povinný vyplatiť jej advokátovi JUDr. M. S., Advokátska kancelária, Č., na jeho účet do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“ bola 3. decembra 2003 doručená sťažnosť D. W. – DAFI SLOVAKIA, Č. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. M. S., Č., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Skalica (ďalej aj „okresný súd“) v konaní o návrhu sťažovateľky na zaplatenie dlžnej sumy 34 353 Sk s príslušenstvom vedenom pod sp. zn. Cb 11/01.

Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 228/03-10 zo 17. decembra 2003 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť na ďalšie konanie.

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vyslovil porušenie ňou označeného základného práva postupom okresného súdu vo veci sp. zn. Cb 11/01, prikázal okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prietáhov, priznal jej primerané finančné zadost'učinenie vo výške 100 000 Sk, ako aj trovy jej právneho zastúpenia.

V rámci prípravy pojednávania sa na základe žiadosti ústavného súdu k opodstatnenosti prijatej sťažnosti (ďalej len „sťažnosť“) písomne vyjadrili obaja účastníci konania: Okresný súd Skalica, zastúpený jeho predsedníčkou, vyjadrením sp. zn. Spr 79/04 z 5. februára 2003 (doplneným podaním z 3. marca 2004) a sťažovateľka, zastúpená svojím právnym zástupcom, stanoviskami z 13. februára 2004 a 11. marca 2004.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk účastníkov a obsahu dotknutého súdneho spisu.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Dňa 10. novembra 2000 podala sťažovateľka Okresnému súdu Trnava (sp. zn. 7 Rob 1762/00) návrh na vydanie platobného rozkazu proti odporcovi ENO, a. s., Skalica (ďalej len „odporca“) na zaplatenie 34 353,30 Sk s príslušenstvom.

Okresný súd v Trnave 21. novembra 2000 postúpil (§ 105 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku) predmetný návrh Okresnému súdu Skalica.

Dňa 8. decembra 2000 bola sťažovateľke doručená výzva na uhradenie súdneho poplatku a žiadosť o vyčíslenie trov konania (sťažovateľka 11. decembra 2000 vyčísliła trovy konania a 15. decembra 2000 uhradila súdny poplatok v kolkoch).

Okresný súd vydal 12. januára 2001 pod sp. zn. 6 Rob 300/00 platobný rozkaz, ktorý doručil právnomu zástupcovi sťažovateľky 22. januára 2001.

Platobný rozkaz napadol odporca 31. januára 2001 odporom.

Sťažovateľka 3. októbra 2001 urgovala vytýčenie termínu pojednávania.

Okresnému súdu bolo 9. novembra 2001 doručené oznámenie Krajského súdu v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) z 22. októbra 2001, podľa ktorého bol na majetok odporcu (dlžníka) vyhlásený konkurz. K oznámeniu bolo pripojené uznesenie krajského súdu č. k. 9 K 204/00-56 z 22. októbra 2001 o vyhlásení konkurzu (návrh podala spoločnosť ENO, a. s., 25. júla 2000).

Podľa úradného záznamu z 27. mája 2002 napísaného JUDr. J. B. je na majetok odporcu vyhlásený (22. októbra 2001) konkurz. Z uvedeného dôvodu sa súdne konania podľa § 14 ods. 1 písm. d) zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a vyrovnaní“) prerušujú.

Pokynom z uvedeného dňa bolo uložené súdnej kancelárii oznámiť právnomu zástupcovi sťažovateľky a správcovi konkurznej podstaty, že v dôsledku vyššie uvedenej skutočnosti je súdne konanie vo veci sp. zn. Cb 11/01 prerušené (v súdnom spise sa nenachádzajú potvrdenia o doručení uvedeného oznamu).

Pokynom z 8. júla 2002 bolo uložené súdnej kancelárii dať súdny spis na lehotu a predložiť ho po skončení konania Krajského súdu v Bratislave vo veci sp. zn. 9 K 204/00.

III.

1. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal (...).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov (...)“.

Podľa ustanovenia § 14 ods. 1 písm. d) zákona o konkurze a vyrovnaní vyhlásenie konkurzu má tieto účinky: súdne a iné konania podľa osobitného predpisu (napr. podľa Občianskeho súdneho poriadku), ktoré sa začali pred vyhlásením konkurzu, sa prerušujú, ak sa týkajú majetku patriaceho do podstaty alebo ak sa týkajú nárokov, ktoré majú byť z podstaty uspokojené.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka podala 8. novembra 2000 okresnému súdu žalobu o zaplatenie „dlžnej sumy“ a aj napriek urgovaniu pokračovania v konaní okresný súd od 16. februára 2001 vo veci nekoná. Túto nečinnosť okresného súdu považuje sťažovateľka za porušenie jej práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Na svoju obranu proti vyššie uvedenému tvrdeniu okresný súd vo svojom už citovanom vyjadrení k opodstatnenosti prijatej sťažnosti uviedol, že v posudzovanej veci (...) *„súd nemohol konať, nakoľko odporca v tejto veci ENO, a. s., Skalica je v konkurze, pričom návrh na konkurz bol podaný už 25. júla 2000, t. j. ešte pred podaním návrhu na vydanie platobného rozkazu v tejto veci.*

Konkurz bol vyhlásený na majetok dlžníka dňom 22. októbrom 2001.

Konanie je v tejto veci prerušené a z uvedeného dôvodu žiadam predmetnú sťažnosť zamietnuť.“

Právny zástupca sťažovateľky vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu uviedol: *„Návrh na začatie konania bol podaný dňa 08. 11. 2000. Konkurz na majetok dlžníka bol vyhlásený až 22. 10. 2001. Účinky konkurzu nastanú až odo dňa jeho vyhlásenia, nie od podania návrhu na vyhlásenie konkurzu, ako to uvádza Okresný súd v Skalici. Samotné podanie návrhu na vyhlásenie konkurzu nemá vplyv na priebeh iného konania. To znamená, že toto konanie sa podaním na vyhlásenie konkurzu neprerušilo a Okresný súd mal vo veci konať.*

V zmysle zákona súdne a iné konania podľa osobitného predpisu, ktoré sa začali pred vyhlásením konkurzu, sa prerušujú, ak sa týkajú majetku patriaceho do podstaty alebo

ak sa týkajú nárokov, ktoré majú byť z podstaty uspokojené až vyhlásením konkurzu. Konanie sa preruší na základe osobitného rozhodnutia o jeho prerušení podľa § 14 ods. 1 písm. d) zákona o konkurze a vyrovnaní. Okresný súd v Skalici však do dnešného dňa takéto rozhodnutie o prerušení konania nevydal a vo veci naďalej nekoná. Ku prerušeniu konania nedošlo a nekonaním spôsobuje v konaní ďalšie prieťahy.

Vzhľadom na uvedené máme za to, že Okresný súd v Skalici porušil v konaní vedenom pod sp. zn. Cb 11/01 základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.“

Okresný súd a právny zástupca sťažovateľky vo svojich už vyššie uvedených doplňujúcich podaniach (z 3. a 11. marca 2004) predniesli a odôvodňovali svoje protichodné právne názory na nepotrebnosť (resp. nevyhnutnosť) osobitného písomného vyhotovenia uznesenia o prerušení súdneho konania z dôvodu vyhlásenia konkurzu na majetok dlžníka.

3. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov sa naplní zásadne až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. II. ÚS 26/95).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu. Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľku (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

3.1. Ústavný súd konštatuje, že predmetné konanie o náhradu konkrétne určenej peňažnej sumy treba považovať za konanie tak po právnej stránke, ako aj po stránke faktickej (skutkovej) za pomerne jednoduché (skúmaný prípad je z hľadiska právnej a faktickej náročnosti štandardným postupom, teda pomerne jednoduchým prípadom).

3.2. Pri posudzovaní správania sťažovateľky v predmetnom konaní ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by bolo potrebné z hľadiska zisťovania príčin (dôvodov) vplývajúcich na dĺžku a priebeh konania pričítať na jej vrub.

3.3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci, pričom konanie posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu.

Vychádzajúc zo skutočností zistených (vyplývajúcich) zo súdneho spisu sp. zn. Cb 11/01 (pozri prehľad uvedený v II. časti tohto odôvodnenia) ústavný súd konštatuje plynulosť v postupe konania okresného súdu od postúpenia mu veci (21. november 2000) do napadnutia ním vydaného platobného rozkazu odporcom podaným odporcom 31. januára 2001.

Ústavný súd ďalej konštatuje, že okresný súd v období od 31. januára 2001 do 9. novembra 2001, keď mu bolo doručené oznámenie krajského súdu z 22. októbra 2001, podľa ktorého bol na majetok odporcu (dlžníka) vyhlásený konkurz, t. j. počas desiatich mesiacov, nevykonal žiadne úkony vo veci.

Ďalej je skutočnosťou, že uznesením krajského súdu z 22. októbra 2001 č. k. 9 K 204/00-56 bol na majetok odporcu vyhlásený konkurz a že účinky zákonom upravené pre vyhlásený konkurz (prerušenie konania podľa § 14 ods. 1 písm. d) zákona o konkurze a vyrovnaní) sa vzťahujú aj na konanie, ktoré proti odporcovi začala sťažovateľka a ktoré je vedené na okresnom súde pod sp. zn. Cb 11/01.

Je tiež skutočnosťou, že okresný súd nevydal žiadne uznesenie o prerušení konania z dôvodu vyhláseného konkurzu.

Ústavný súd sa v rámci predmetu tohto konania vymedzeného návrhom na začatie konania (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde) uznesením o prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nemohol zaoberať tvrdením sťažovateľky, či podľa zákona mal okresný súd vydať uznesenie o prerušení konania, resp. či tak nemusel urobiť. Zároveň však ústavný súd nemohol prehliadnuť, že súdna kancelária doteraz nerealizovala (pozri časť II nálezu) úpravu sudcu z 27. mája 2002, ktorou uložil *„oznámiť právnenému zástupcovi sťažovateľky a správcovi konkurznej podstaty, že v dôsledku uvedenej skutočnosti je súdne konanie vo veci Cb 11/01 prerušené“*.

Zo spisu vyplýva, že k ďalšiemu pokynu sudcu došlo až 8. júla 2002, keď bolo uložené súdnej kancelárii dať súdny spis na lehotu a predložiť ho po skončení konania krajského súdu.

Ústavný súd konštatuje, že predsedníčka okresného súdu neuviedla žiadny dôvod, ktorým by bolo možné ospravedlniť nerealizovanie uvedenej úpravy sudcu súdnou kanceláriou týkajúcej sa povinnosti „oznámiť“ skutočnosť o vyhlásení konkurzu na majetok odporcu, neuviedla ani žiadnu skutočnosť o strate jej aktuálnosti vo vzťahu ku sťažovateľke, pre ktorú je takéto „oznámenie“ prima facie dôležité z dôvodu možnosti prihlásiť svoju pohľadávku v konkurznom konaní. Ústavný súd poznamenáva, že v oznámení o vyhlásenom konkurze ide o úkon súdu umožňujúci uplatnenie pohľadávky navrhovateľom v začatom konkurznom konaní, a teda o úkon smerujúci k rozhodnutiu veci.

V okolnostiach danej veci zistenú nečinnosť okresného súdu od 3. januára 2001 prakticky doteraz je potrebné považovať za „zbytočných prietah“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, keď inak ústavný súd dospel k záveru, že ani vec nie je možné považovať za skutkovo a právne zložitú, ani správanie sťažovateľky za také, ktorým by bolo možné ospravedlniť zistený postup okresného súdu a stav napadnutého konania pred ním.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výrokovej časti tohto rozhodnutia.

4. Vzhľadom na účinky vyhlásenia konkurzu (§ 14 ods. 1 písm. d) a § 14 ods. 5 in fine zákona o konkurze a vyrovnaní) neprichádzalo do úvahy, aby ústavný súd v zmysle ustanovenia § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prietahov, tak ako to žiadala sťažovateľka vo svojej sťažnosti.

5. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch (čl. 127 ods. 2 ústavy, § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

5.1. Sťažovateľka žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 100 000 Sk. Svoju požiadavku odôvodnila *„predovšetkým dĺžkou celého konania, ktoré trvá už takmer tri roky, a to bez jediného pojednávania. (...) V dôsledku nečinnosti súdu trvá u sťažovateľky stav právnej neistoty, sú ohrozené jej obchodno-záväzkové vzťahy a obmedzené možnosti finančného investovania do ďalších obchodov (...). Takisto je ohrozená jej dobrá povest' nielen v podnikateľských kruhoch, ale aj medzi občanmi, s ktorými prichádza do kontaktu. U sťažovateľky nečinnosťou Okresného súdu v Skalici trvá neustále stav právnej neistoty, ktorý možno odstrániť jedine meritórnym rozhodnutím vo veci ...“*

5.2. Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať sťažovateľke aj finančné zadosťučinenie podľa cit. ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky (pozri vyššie bod 3 tejto časti) považuje za primerané vo výške 15 000 Sk.

5.3. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z vyššie uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené v bode 2 výrokovej časti tohto rozhodnutia.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania vo výške 16 040 Sk z dôvodu trov jej právneho zastúpenia advokátom JUDr. M. S., Advokátska kancelária, Č. (bod 3 výrokovej časti tohto rozhodnutia).

Náhrada sa priznala za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti z 3. decembra 2003 a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu z 13. februára 2004. Za dva úkony vykonané v roku 2003 patrí odmena v sume po 4 270 Sk a k tomu dvakrát náhrada režijného paušálu 128 Sk a za jeden úkon, ktorý bol vykonaný v roku 2004, patrí odmena v sume 4 540 Sk a režijný paušál 136 Sk (§ 13 ods. 8, § 1 ods. 3, § 19 ods. 3 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb), preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú sumu 13 472 Sk, zvýšenú o 19 % daň z pridanej hodnoty v sume 2 559 Sk, t. j. spolu 16 031 Sk, po zaokrúhlení 16 040 Sk.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.
V Košiciach 23. marca 2004